

DROBTINICE IN OCVRKI

Drobtinice in ocvirki so rubrika, ki je namenjena objavi posamičnih favnističnih podatkov, zanimivih opažanj in dogodkov, ki so morda "premajhni" za objavo članka, v terenskih beležnicah in naših glavah pa nanje kaj kmalu pozabimo. Zaželeni so podatki za redke in ogrožene vrste, predvsem iz območij od koder doslej niso bile znane, izjemno zgodnja ali pozna opazovanja določene vrste, notice o nenavadnem vedenju, skratka karkoli zanimivega iz tega ali onega razloga. Podatki naj bodo čim bolj natančni, zato je nujna navedba datuma, natančne lokalitete in imena popisovalca. **Prispevke prosim pošljite na naslov: Matjaž Bedjanič, Rakovlje 42a, 3314 Braslovče ali na e-naslov: matjaz_bedjanic@yahoo.com** Vljudno vabljeni k sodelovanju tudi v prihodnje!

DODATNE NAJDBE KOŠČIČNEGA ŠKRATCA *COENAGRION ORNATUM*, PRODNEGA PAŠKRATCA *ERYTHROMMA LINDENII* IN ČRNEGA PLOŠČCA *LIBELLULA FULVA* IZ RAZLIČNIH KONCEV SLOVENIJE

Kot nadgradnjo prispevkov iz lanskega leta, v katerih sem pisal o koščičnem škratcu, prodnem paškratcu in črnem ploščcu v Savinjski dolini (BEDJANIČ, 2020a, 2020b), ter kot dopolnitev zanimivih podatkov o obravnavanih vrstah, ki jih v pričujoči *Erjaveciji* predstavljajo mlajši kolegi (ERBIDA, 2021; ŠABEDER, 2021; VINKO, 2021; VINKO in sod., 2021), predstavljam nekaj dodatnih novih najdb iz različnih koncev Slovenije (TABELE 1-3) ter osvežene karte razširjenosti vseh treh vrst pri nas (SLIKE 4, 5, 7).

Za koščičnega škratca *Coenagrion ornatum* med novimi favnističnimi podatki v TABELI 1 dodajam uvodoma še priložnostno lanskoletno najdbo iz Krškega. V Posavju vrsta ni zelo pogosta, nova lokaliteta, ki leži na robu mesta ob trgovinskem centru, pa najverjetneje ne predstavlja bivališča močnejše populacije vrste. S štajerskega konca Slovenije, od koder v pričujoči *Erjaveciji* novi lokaliteti iz okolice Tepanja v Dravinjski dolini ter iz okolice Formina ob Dravi navajajo VINKO in sod. (2021), sva o najdbah iz doline Ličence pri Poljčanah lansko leto poročala ŠALAMUN & BEDJANIČ (2020). Letos sem v tem območju NATURA 2000 koščičnega škratca opazoval na treh od štirih že znanih lokalitet, katerim sem dodal še tri nove (TABELA 1). Ocenjujem, da so tukajšnje populacije vrste varstveno pomembne ter hkrati tudi ogrožene, saj naseljujejo majhne potočke sredi kulturne krajine, ki so pod neposrednim vplivom kmetijskih aktivnosti (SLIKA 2). Čeprav je koščični škratec v Sloveniji ogrožen in zavarovan ter uvrščen na Prilogo II *Direktive o habitatih*, za območje NATURA 2000 Ličenca pri Poljčanah ni t. i. kvalifikacijska vrsta. Zaradi tega je žal tukaj zaenkrat izven fokusa državnega naravovarstva. V Savinjski dolini sem močno populacijo koščičnega škratca ponovno opazoval v potoku Lagvaj pri Braslovčah, od koder jo omenjam že v prispevkih iz prejšnjih letih (BEDJANIČ 2019, 2020a). V ciljnem iskanju vrste sem junija obiskal še nekaj

lokalitet na širšem območju in novo močno populacijo koščičnega škratca odkril v bližini Žalca (TABELA 1, SLIKA 3). Gre za delno zasenčen kanal med njivami in regionalno cesto ob predmestnem krožišču, ki sodi v sedaj že znano sliko sekundarnih bivališč vrste. Za konec podajam še dve priložnostni novi najdbi z Goričkega, od koder je vrsta sicer že znana (SLIKA 4).

SLIKA 1. Samica koščičnega škratca *Coenagrion ornatum* (Žalec, kanal ob cesti Arja vas-Žalec, 20-VI-2021; Foto: M. Bedjanič).

TABELA 1. Dodatne najdbe koščičnega škratca *Coenagrion ornatum* v letu 2020 in 2021. Najdbe vrste na novih lokalitetah so označene z zvezdico (*).

LOKALITETA	KOORDINATE GK		PODATKI
	X	Y	
POSAVJE: Krško, kanal Vejarček južno ob parkirišču Mercatorja ob regionalni cesti Krško-Drnovo *	538002	88786	24-VI-2020: 2 ♂
LIČENCA: Razgor pri Žabljeku, desni pritok Brežnice ob prečkanju ceste Razgor-Žabljek, 200 m S od Razgora pri Žabljeku	543026	133411	14-VI-2021: 10 ♂, 5 tand.
LIČENCA: desni pritok Ličence 150 m J od vasi Ličenca	540971	133374	14-VI-2021: 2 ♂
LIČENCA: Žabljek, iztok ribnika Lisičji graben JV od ceste Žabljek-Videž *	543762	134089	14-VI-2021: 1 ♀
LIČENCA: Zgornja Brežnica, desni pritok Brežnice 620 m SZ od Zgornje Brežnice *	543987	132871	16-VI-2021: 10 ♂, 10 tand., ovip.

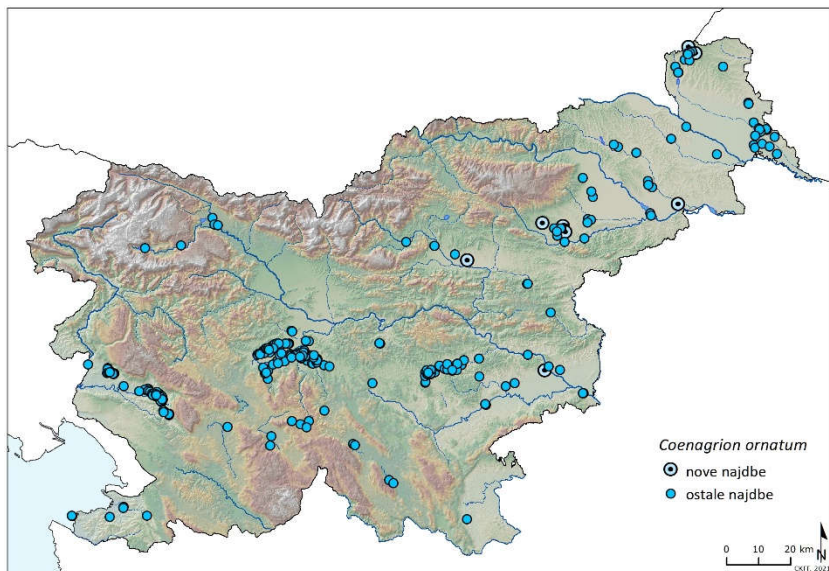
LOKALITETA	KOORDINATE GK		PODATKI
	X	Y	
LIČENCA: Zgornja Brežnica, potok Brežnica pred prečkanjem železniške proge 240 m J od Zgornje Brežnice *	544488	132255	16-VI-2021: 1 ♂
LIČENCA: Zgornje Laže, desni pritok Ličence ob cesti Ponovnik-Zg. Laže, 200 m S od zaselka Zgornje Laže	541909	131060	16-VI-2021: 2 ♂, 2 ♀, 1 tand.
SAVINJSKA DOLINA: Braslovče, Potok Lagvaj, 400 m JV od Zgornjih Gorč	503345	127954	20-VI-2021: 2 ten., 2 juv. ♂, 1 juv. ♀, 20 ♂, 3 ♀, 3 cop., 3 ovip.
SAVINJSKA DOLINA: Žalec, kanal ob cesti Arja vas-Žalec, severno od krožišča, 850 m SV od Žalca *	513765	123388	20-VI-2021: 1 ex., 3 ten., 2 juv. ♂, 3 juv. ♀, 20 ♂, 5 ♀
GORIČKO: Matjaševci, potok Lukaj v Matjaševcih *	583614	189716	29-VI-2021: 3 ♂
GORIČKO: Dolič, levi pritok levega pritoka potoka Lukaj v Doliču, ob cesti proti Škaperjevi Grabi *	584305	188715	29-VI-2021: 1 ♂

SLIKA 2. Ličenca, Zgornja Brežnica, desni pritok Brežnice – habitat koščičnega škratca *Coenagrion ornatum* (Foto: M. Bedjanič, 16-VI-2021).

SLIKA 3. Žalec, kanal ob cesti Arja vas-Žalec – habitat koščičnega škratca *Coenagrion ornatum* (Foto: M. Bedjanič, 20-VI-2021).

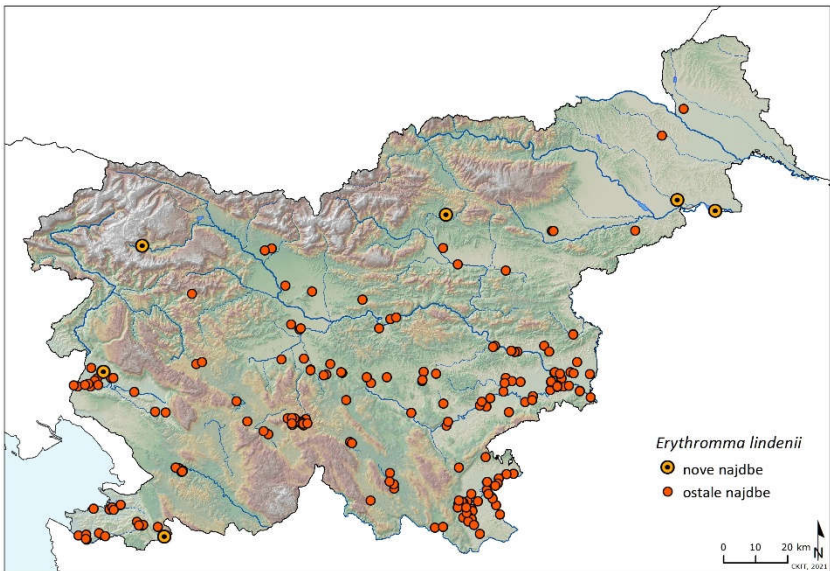
SLIKA 4. Razširjenost koščičnega škratca *Coenagrion ornatum* v Sloveniji, z označenimi novimi najdbami iz leta 2021 (Vir: TABELA 1 – ta prispevek; VINKO in sod., 2021; ostale najdbe - Podatkovna zbirka CKFF in SOD, 31-X-2021).

Sliko razširjenosti prodnega paškratca *Erythromma lindenii* v Sloveniji smo v zadnjih letih krepko nadgradili in o vrsti poročali z vedno novih območij (npr. BEDJANIČ, 2020b; KABLAR, 2020; VINKO & TRATNIK, 2020a, 2020b). Tudi tokratna *Erjavecija* prinaša na prejšnjih straneh med drugim zanimivo novo najdbo iz Podravja (VINKO in sod. 2021), o najdbah vrste v Slovenski Istri, v Vipavski dolini in na Idrijskem poročata ŠABEDER (2021) in VINKO (2021), lansko opazovanje vrste z Bohinjskega jezera pa dodaja KOGOVSĚK (2021). Prodnega paškratca sem sredi junija 2021 opazoval v gramoznici Jurkovec, jugovzhodno od Naravnega rezervata Ormoške lagune (TABELA 2). Številni samci, parjenje in odlaganje jajčec kažejo na razmeroma močno populacijo. Vrsta doslej iz tega dela Slovenije še ni bila znana (BEDJANIČ in sod., 1999; BEDJANIČ 2020a). Tudi za Šaleško dolino je prodni paškratec nov. Številne samce ter parjenje in odlaganje jajčec sem opazoval konec junija 2021 na zahodni obali Velenjskega jezera (TABELA 2). Letošnje najdbe prodnega paškratca na Bloški planoti in v okolici Polzele so z že znanih lokalitet. Enako velja tudi za podatek z Bobovka (MORI in sod., 2021). Na bobovških glinokopnih jezerih je prodnega paškratca prvič opazoval KABLAR (2020), v okolici pa je znan tudi iz mlak pri vasi Hraše (VINKO & TRATNIK, 2018). Osamljenega samčka sem opazoval konec julija 2021 na Krokodilnici, kar je že ob koncu sezone pojavljanja odraslih osebkov in o dejanski velikosti populacije na tej osnovi ne gre ugibati. Skoraj popolna odsotnost plavajoče

vegetacije na Bobovku pa vrsti gotovo ne ustreza. Trenutno poznavanje razširjenosti vrste v Sloveniji je prikazano na SLIKI 5.

TABELA 2. Dodatne najdbe prodnega paškratca *Erythromma lindenii* v letu 2021. Najdbe vrste na novih lokalitetah so označene z zvezdico (*).

LOKALITETA	KOORDINATE GK		PODATKI
	X	Y	
PODRAVJE: Frankovci, gramoznica Jurkovec 1,7 km J od Frankovcev *	592579	138232	12-VI-2021: 30 ♂, 5 cop., 5 ovip.
ŠALEŠKA DOLINA: Velenjsko jezero, Z obala *	507954	136942	25-VI-2021: 30 ♂, 10 ovip.
NOTRANJSKA: Velike Bloke, Bloščica pod Napoleonovim mostom	459636	71652	28-VI-2021: 5 ♂, 2 ovip.
SAVINJSKA DOLINA: Založe, Regulacijski kanal iz Ložnice 300 m Z od zaselka Založe pri Polzeli	506998	126677	5-VII-2021: 30 ♂, 2 cop., 3 ovip.
GORENJSKA: Kokrica, Bobovek; Krokodilnica - S glinokop	451061	125935	29-VII-2021: 1 ♂

SLIKA 5. Razširjenost prodnega paškratca *Erythromma lindenii* v Sloveniji, z označenimi novimi najdbami iz leta 2021 (Vir: TABELA 2 – ta prispevek; KOGOVSĚEK, 2021; MORI in sod., 2021; ŠABEDER, 2021; VINKO, 2021; VINKO in sod., 2021; ostale najdbe - Podatkovna zbirka CKFF in SOD, 31-X-2021).

Enako kot za predhodni vrsti velja tudi za črnega ploščca *Libellula fulva*, da se v zadnjih letih iz različnih koncev Slovenije vrstijo zanimive nove najdbe. Na letošnjem terenskem vikendu Slovenskega odonatološkega društva »Ptuj 2021« so denimo VINKO in sod. (2021) vrsto v severovzhodni Sloveniji zabeležili na kar 18 lokalitetah, od katerih je približno tretjina novih. O novih opazovanjih s Primorske poroča ŠABEDER (2021), iz predmestja Maribora pa piše o novi najdbi ERBIDA (2021). Sam sem v letu 2021 črnega ploščca domnevno prvič zabeležil v Šaleški dolini, na Škalskem in Velenjskem jezeru (SLIKA 6), a me je kasnejše brskanje za literaturo poučilo, da je vrsta od tam že znana. Raziskovalci inštituta ERICO so jo na območju našli že pred desetletjem (TOT 2011). So pa nedvomno novi podatki o pojavljanju vrste v Spodnjem Podravju blizu meje s Hrvaško, od koder črni ploščec do letošnjega leta še ni bil znan (BEDJANIČ in sod., 1999; BEDJANIČ 2020a). V tem delu Slovenije je tako zabeležen v Ormoških lagunah (VINKO in sod., 2021) ter bližnjem kanalu ob Ormoškem jezeru in gramoznici Jurkovec (TABELA 3). Za območje Ličence pri Poljčanah dodajam v pričujočem prispevku tri nove lokalitete o pojavljanju vrste, še številčneje pa za Savinjsko dolino (TABELA 3), kjer je bila vrsta prvič zabeležena šele lansko leto (BEDJANIČ, 2020a). Nova najdba s severa Goriškega leži na območju, od koder je vrsta že bila znana, čeprav je tod domnevno redka (SLIKA 7).

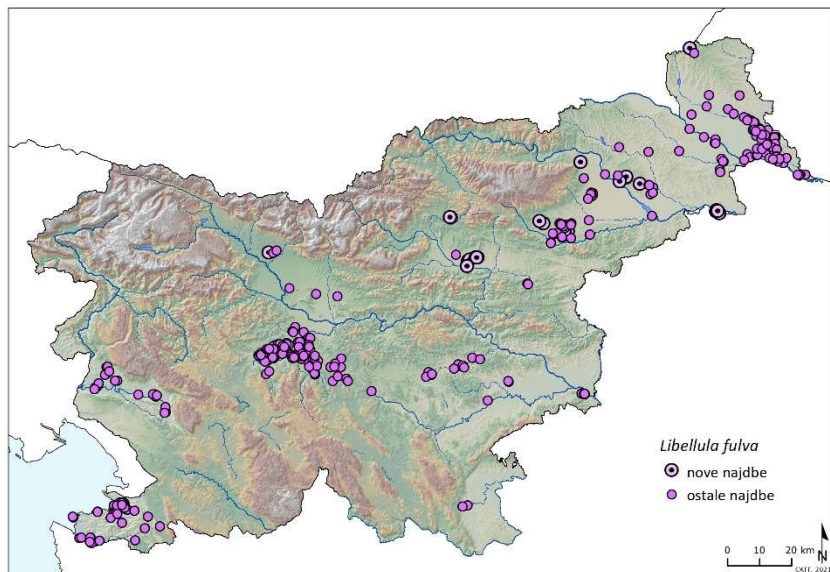
SLIKA 6. Sveže preobražena samica in lev črnega ploščca *Libellula fulva* s Škalskega jezera pri Velenju (Foto: M. Bedjanič, 28-V-2021).

Podobno velja za Gorenjsko, kjer smo vrsto našli prvokrat na Bobovku (MORI in sod., 2021). Z najdbami dveh ličink v Krokodilnici smo tukaj potrdili razvoj vrste. Sicer je črni ploščec na Gorenjskem zelo redek, znan je z bližnjega Parka Brdo pri Kranju, kjer sta razvoj vrste potrdila VINKO & TRATNIK (2018). Trenutno poznavanje razširjenosti vrste v Sloveniji je prikazano na SLIKI 7.

TABELA 3. Dodatne najdbe črnega ploščca *Libellula fulva* v letu 2021. Najdbe vrste na novih lokalitetah so označene z zvezdico (*).

LOKALITETA	KOORDINATE GK		PODATKI
	X	Y	
ŠALEŠKA DOLINA: Škalsko jezero, Z obala *	508186	136896	28-V-2021: 1 ex., 2 ten. ♀
PREKMURJE: Nagy Parlag - gramoznica	610005	155053	4-VI-2021: 1 juv. ♂
PODRAVJE: Frankovci, gramoznica Jurkovec 1,7 km J od Frankovcev *	592579	138232	12-VI-2021: 20 ♂
PODRAVJE: Amerika, kanal ob nasipu Ormoškega jezera 1,2 km JV od Amerike *	591566	138782	12-VI-2021: 1 ♂
LJUBLJANSKO BARJE: Draga pri Igu, veliki ribnik pri ribiškem domu	465334	88664	11-VI-2021: 10 ♂
LIČENCA: Žabljek, iztok ribnika Lisičji graben JV od ceste Žabljek-Videž *	543762	134089	14-VI-2021: 3 ex., 10 ♂, 1 cop.; 16-VI- 2021: 10 ♂, 1 cop.
LIČENCA: Zgornja Brežnica, potok Brežnica 500 m SZ od Zgornje Brežnice *	544089	132770	16-VI-2021: 10 ♂, 3 cop.
LIČENCA: Zgornja Brežnica, desni pritok Brežnice 620 m SZ od Zgornje Brežnice *	543987	132871	16-VI-2021: 1 ♂
LIČENCA: Petelinjek pri Ločah, ribnik Štepihovec	540827	131857	16-VI-2021: 5 ♂
SAVINJSKA DOLINA: Žalec, kanal ob cesti Arja vas-Žalec, severno od krožišča, 850 m SV od Žalca *	513765	123388	20-VI-2021: 2 ♂
SAVINJSKA DOLINA: Ložnica pri Žalcu, melioracijski kanal 750 m JV od Ložnice pri Žalcu *	514162	123741	20-VI-2021: 1 ♂
SAVINJSKA DOLINA: Arja vas, Ruše, potok Pirešica 600 m JVV od zaselka Ruše *	516109	124425	20-VI-2021: 1 ♂
SAVINJSKA DOLINA: Arja vas, Ruše, levi pritok Pirešice 850m V od zaselka Ruše *	516662	124327	20-VI-2021: 2 ♂
SAVINJSKA DOLINA: Arja vas, Ruše, melioracijski kanal ob Pirešici, V od živinorejskega kombinata, 800 m JVV od zaselka Ruše *	516346	124361	20-VI-2021: 2 ♂
SAVINJSKA DOLINA: Žalec, zaraščena gramoznica z vodno škarjico 1,5 km JVV od Žalca, južno od Dobriše vasi *	513351	121575	23-VI-2021: 1 ex., 5 ♂
ŠALEŠKA DOLINA: Velenjsko jezero, Z obala *	507954	136942	25-VI-2021: 30 ♂, 1 cop.

LOKALITETA	KOORDINATE GK		PODATKI
	X	Y	
GORIČKO: Matjaševci, potok Lukaj v Matjaševcih *	583614	189716	29-VI-2021: 1 ♂
GORENJSKA: Kokrica, Bobovek; Krokodilnica - S glinokop *	451061	125935	10-IX-2021: 1 lar.

SLIKA 7. Razširjenost črnega ploščca *Libellula fulva* v Sloveniji, z označenimi novimi najdbami iz leta 2021 (Vir: TABELA 3 – ta prispevek; ERBIDA, 2021; MORI in sod., 2021; ŠABEDER, 2021; VINKO in sod., 2021; ostale najdbe - Podatkovna zbirka CKFF in SOD, 31-X-2021).

LITERATURA:

- BEDJANIČ, M., 2019. Drobtinice in ocvirki: Koščični škratec *Coenagrion ornatum* prvič zabeležen tudi v Savinjski dolini. *Erjavecija* 34: 84-88.
- BEDJANIČ, M., 2020a. Nova opazovanja koščičnega škratca *Coenagrion ornatum* in črnega ploščca *Libellula fulva* iz Savinjske doline. *Erjavecija* 35: 73-79.
- BEDJANIČ, M., 2020b. Nova najdba prodnega paškratca *Erythromma lindenii* v Savinjski dolini. *Erjavecija* 35: 79-83.
- BEDJANIČ, M., A. PIRNAT & A. ŠALAMUN, 1999. Prispevek k poznavanju kačjih pastirjev širšega območja ob reki Dravi med Ptujem in Središčem ob Dravi, severovzhodna Slovenija (Insecta, Odonata). *Natura Sloveniae* 1: 45-69.
- ERBIDA, N., 2021. Projekt Revitalizacija nabrežja Radvanjskega potoka. *Erjavecija* 36: 80-84.

- KABLAR, D., 2020. Odonatološka skupina na BioCampu 009. *Erjavecija* 35: 9-13.
- KOGOVSĚEK, P., 2021. Terenski vikend SOD na Gorenjskem. *Erjavecija* 36: 22-26.
- MORI, N., M. BEDJANIĀ, A. BRANCELJ, Ő. AMBROŹIĀ ERGAVER, U. RATAJC & M. PLUT, 2021. *Inventarizacija vodnih nevretenĀarjev na obmoĀju Naravnega rezervata Glinokopnih bajerjev z okolico v Bobovku pri Kranju. KonĀno poroĀilo*. Nacionalni inŐtitut za biologijo, Ljubljana. 39 str.
- ŐABEDER, N., 2021. Prispevek biološkega raziskovalnega tabora BIOCAMP k poznavanju favne kaĀjih pastirjev Slovenske Istre. *Erjavecija* 36: 26-33.
- ŐALAMUN, A. & M. BEDJANIĀ, 2020. Najdbe koŐiĀnega Őkratca *Coenagrion ornatum* v Natura 2000 obmoĀju LiĀenca pri PoljĀanah. *Erjavecija* 35: 82-88.
- TOT, S., 2011 (ured.). *PoroĀilo o proizvodnji, vzdrŐevanju in ekoloŐkih obremenitvah okolja TE ŐoŐtanj v letu 2010*. BilTEŐ 2010, Termoelektrarna ŐoŐtanj d.o.o., ŐoŐtanj. 187 str.
- VINKO, D., 2021. PoroĀilo o delu skupine za kaĀje pastirje na RTŐB 2021 – Otlica. *Erjavecija* 36: 33-52.
- VINKO, D. & A. TRATNIK, 2018. Prispevek Raziskovalnega tabora Őtudentov biologije 2017 k poznavanju kaĀjih pastirjev Gorenjske. *Acta entomologica slovenica* 26(2): 243-258.
- VINKO, D. & A. TRATNIK, 2020a. Raziskovalni tabor Őtudentov biologije 2020 – Gorenja vas. *Erjavecija* 35: 13-22.
- VINKO, D. & A. TRATNIK, 2020b. Terenski vikend na Radenskem polju 2020 – favna kaĀjih pastirjev Radenskega polja z okolico. *Erjavecija* 35: 25-35.
- VINKO, D., T. ŹLENDER & A. RIBAR, 2021. Terenski vikend SOD: Ptuj 2021 – nove najdbe koŐiĀnega Őkratca *Coenagrion ornatum*, prodnega paŐkratca *Erythromma lindenii*, zgodnjega trstniĀarja *Brachytreron pratense*, Ārnega ploŐĀca *Libellula fulva* in dristaviĀnega spreletavca *Leucorrhinia pectoralis* na Őtajerskem. *Erjavecija* 36: 11-22.

(M. BEDJANIĀ)

SPREGLEDANA OBREŹNA ZVERCA *LESTES DRYAS* TUDI ŹE IZGINULA? DODATEK K FAVNI KAĀJIH PASTIRJEV RADENSKEGA POLJA

V minuli *Erjaveciji* je bil objavljen prispevek VINKO & TRATNIK (2020), ki govori o lanskoletnem druŐstvenem terenskem vikendu na Radenskem polju z okolico in tamkajŐnji favni kaĀjih pastirjev. A sem po izdaji biltena opazil v Podatkovni zbirki Centra za kartografijo favne in flore, katere odonatoloŐki del je upravljan v sodelovanju s Slovenskim odonatoloŐkim druŐtvom (CKFF, 2021), da sva s soavtorico pri snovanju prispevka spregledala en favnistiĀni podatek in napravila Őe »tipkarske« napake v zapisih. Slednje Źelim s tem dodatkom odpraviti ter se ponovno pridruŹiti tem, ki opozarjamo na izginjanje Őe ene zavarovane vrste pri nas.

V TABELI 2 takratnega prispevka sva storila tri tipkarske napake. Pri velikem rdeĀeokcu *Erythromma najas* in pegastem lesketniku *Somatochlora flavomaculata* nima v tabeli zvezdica (*) kaj poĀeti. Z njo sva oznaĀevala vrste, ki smo jih lani za Radensko polje popisali prviĀ, a sta bili vrsti z obmoĀja Źe znani (POBOLŐSAJ in sod., 2000; VINKO, 2019a). Mali rdeĀeokec *Erythromma viridulum* pa, ne glede na zapis v tabeli, po Źe sicer resda prastarem RdeĀem seznamu, v Sloveniji ni ogroŹena vrsta.